

Яковенко Роман Валерійович,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики,
Степанов Олександр Олександрович,
студент,
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ

Проблема інфляції розглянута в багатьох працях як зарубіжних, так і українських авторів. У підручнику Н.І. Базилева „Макроекономіка” інфляція трактується як дисбаланс між сукупним попитом і сукупною пропозицією, тобто підвищення загального рівня цін... [1, с. 86].

Лаврушин О.І. розглядає інфляцію як „знецінення грошей, падіння їх купівельної спроможності, що викликається підвищенням цін, товарним дефіцитом і зниженням якості товарів і послуг [2, с. 80].

Однак, найточнішим, на нашу думку, є таке визначення. Інфляція – це знецінення грошей, виражене у вигляді підвищення загального рівня цін. Підвищення цін на окремі товари не є інфляцією, нею вважається підвищення цін на усі товари [4, с. 195].

Для оцінки і вимірювання інфляції використовують показник індексу споживчих цін (ІСЦ), що відображає співвідношення закупівельної ціни певного набору споживчих товарів і послуг („ринковий кошик”), для даного періоду до сукупної ціни ідентичної і подібної групи товарів та послуг у базовому періоді.

Регіональні причини інфляції носять цілком самостійний характер. В одних регіонах коливання показника інфляції незначні, в інших, навпаки, більш стрибкоподібні і непередбачувані.

До основних регіональних чинників формування інфляції можна віднести: соціально-економічний стан економіки регіону, зростання тарифів на продукцію природних монополій, рівень валютних надходжень до регіону, ціни на енергоресурси, структуру економіки.

На економічну ситуацію в Україні впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники, а саме: масивний відтік капіталу за кордон; „однобокі” регуляторні заходи Центробанку України; ігнорування ознак стагнації в економіці; практично нульовий приріст ВВП; „кримський фактор”, що здійснює істотний тиск на економіку. Всі вони, тією чи іншою мірою, зробили інфляцію індикатором кризових явищ.

В умовах знецінення національної валюти сприяти розвитку національної економіки, стимулюванню попиту і відповідної пропозиції вітчизняних товарів може підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів у зв'язку з їх відносною дешевизною. Однак, у тих умовах, в яких знаходиться держава, еластичність національного ринку не дозволяє в короткі терміни збільшити пропозицію вітчизняних товарів, що й відбивається на зростанні цін у національній економіці.

У світовій практиці соціально-економічні наслідки інфляції виражаються у:

- перерозподілі доходів між групами населення, сферами виробництва, регіонами, господарюючих суб'єктами, між боржниками і позичальниками;
- знеціненні грошових накопичень населення, господарюючих суб'єктів, коштів державного бюджету;
- постійно сплачуваному інфляційному податку, особливо одержувачами фіксованих грошових доходів;
- нерівномірному зростанні цін, що збільшує нерівність норм прибутку в різних галузях;
- спотворенні структури споживчого попиту через прагнення перетворити товари, які знецінюються, у валюту;

- закріпленні стагнації, зниженні економічної активності, зростанні безробіття;
- знеціненні амортизаційних фондів;
- активному розвитку тіньової економіки;
- зниженні купівельної спроможності національної валюти і спотворенні її реального курсу по відношенню до інших валют;
- загостренні соціальних суперечностей у суспільстві [3, с. 442].

Гіперінфляція, що являє собою зростання цін більше 100% на рік, яка викликає загальну руйнацію економіки [4, с. 196]. Вона перерозподіляє капітали зі сфери реального виробництва до сфери обігу, де вони швидше обертаються і приносять величезні прибутки; призводить до розладу товарообігу країни в зв'язку з порушенням закону грошового обігу; веде до деформації споживчого попиту, до „втечі від грошей” до будь-яких товарів, незалежно від реальної потреби в них; спотворює нормальну структуру співвідношення попиту і пропозиції; підсилює спекулятивну торгівлю; негативно впливає на кредит і кредитну систему; викликає глибокий розлад грошової системи.

Разом з тим інфляція не тільки підриває економічне зростання всередині країни, а й негативно впливає на міжнародні валютні відносини [3, с. 443]. Розглянемо ключові положення.

По-перше, зростання цін означає внутрішнє знецінення валют, падіння їх купівельної спроможності. Знецінення валют породжує валютний демпінг, експорт за цінами нижче світових.

По-друге, інфляція підвищує рівень світових цін. Під впливом інфляції ціни на світовому ринку за темпами зростання не тільки зрівнялися з темпами зростання внутрішніх цін, а й перевершили їх, що експерти МВФ пов'язують з тимчасовим зростанням експортних цін на нафту.

По-третє, зростання цін послаблює конкурентоспроможність експортної продукції. Підриваючи конкурентоспроможність національного виробництва,

інфляція тим самим посилює ріст зовнішньоторговельного дефіциту, ускладнює урівноваження платіжних балансів.

По-четверте, нерівномірність падіння купівельної спроможності валют посилює нееквівалентність валютних курсів, викликає невідповідність між офіційними і ринковими курсами валют, що надзвичайно ускладнює стабілізацію валютних курсів, робить необхідним перегляди курсових співвідношень. Однак кожна така зміна (девальвація або ревальвація) не тільки не усували причин нестійкості валютних курсів, а й навпаки, ще більше поглиблювали і загострювали їх, породжуючи безліч нових протиріч [3, с. 443].

Відтак, слід враховувати не лише внутрішні, а й зовнішні фактори інфляції, які мають різний ступінь впливу на національне господарство та різні можливості впливу на них. Це обов'язково слід брати до уваги в процесі розробки макроекономічної політики.

Список використаної літератури

1. Базылев Н. И. Макроэкономика [Текст] : учеб. пособие / [Н. И. Базылев, С. П. Гурко, М. Н. Базылева]. – М. : Инфра-М, 2004. – 190 с.
2. Лаврушин О. И. Деньги. Кредит. Банки [Текст] / О. И. Лаврушин. – М. : Кнорус, 2010. – 455 с.
3. Экономическая теория : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. В. Д. Камаева. – [8-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. – 640 с. : ил.
4. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.